

ÖĞRETMENLERİN UZAKTAN EĞİTİMDE YAŞADIKLARI SORUNLAR

Şehmus EROL sehmurol72@gmail.com 0000-0002-0778-6195

Müslim AKKUŞ mslm_akks@hotmail.com 0000-0003-2776-8100

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşadıkları sorunların incelenmesidir. Nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması deseninden kurgulanan bu çalışmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle belirlenen toplam 12 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından uzman görüşlerine dayalı olarak geliştirilip hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bilgiler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırma sonuçları ilgili literatür ile ilişkili olarak münazara edilmiş ve aşağıda konu ile ilgili bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, uzaktan eğitim, nitel araştırma, durum çalışması, yarı yapılandırılmış görüşme formu

PROBLEMS FACE TEACHERS IN DISTANCE EDUCATION

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the problems experienced by teachers in distance education. The participants of this study, which was constructed from the qualitative research method and case study pattern, consisted of a total of 12 teachers, who were determined by the easily accessible sampling method, one of the purposive sampling methods. A semi-structured interview form developed and prepared by the researcher based on expert opinions was used to collect the research data. The information obtained in the research was analyzed by content analysis technique. The results of the research were discussed in relation to the relevant literature and some suggestions were made below.

Keywords: Teacher, distance education, qualitative research, case study, semi-structured interview form

1.GİRİŞ

1.1. Problem

Günümüzde bireyler, çağın gerektirdiği bilgi, beceri ve yeteneklere sahip olmak, yaşam standartlarını arttırmak ve içinde buldukları çağa ayak uydurabilmek için eğitime ciddi yatırımlar yapmaktadırlar. İçinde bulunduğumuz 21.yüzyılda yaşanan hızlı gelişmeler ve değişimler eski bilgilerimizin bir kısmını geçersiz hale getirmekle birlikte, bir yandan da bilmediğimiz birçok bilgiyi de keşfetmemizi ve o bilgiye erişmemizi sağlamaktadır. Çağımızın gençleri topluma ayak uydurabilmek, eğitilmiş bireyler ise var olan bilgilerini yeni bilgilerle destekleyerek korumak ve geliştirmek, yeterli eğitim seviyesine sahip olmayan bireyler de bu gelişmelerden yararlanarak eğitim seviyelerini daha üst seviyelere çıkarmak istemektedirler.

Yaygın olarak kullanılan uzaktan eğitim tanımlarından biri, öğrencilerin ve öğretmenlerin çoğunlukla ayrı alanlarda olduğu, e-öğrenme ortamlarının ve elektronik teknolojilerinin

iki yönlü iletişim kurmak için eşzamanlı ve eş zamansız kullanıldığı ve daha kişiselleştirilmiş öğrenimin gerçekleştiği bir eğitim sistemi olarak tanımlanmaktadır (Keegan 1986).

Günümüzde uzaktan eğitim sistemini kabullenmek için birçok nedenin olduğunu gözlemlemekteyiz. Başta yer alan temel neden olarak; nüfus artısındaki hızın neden olduğu sonucu eğitim talebidir. Ellen ve Segman (2008) tarafından yapılan araştırmada, uzaktan eğitim hızla büyüdüğünü ve toplum arasında yaygınlaştığını görmekteyiz. Yapılan araştırmalar neticesinde 2007 yılından sonra uzaktan eğitim ile herhangi bir programa yönelik eğitim alan öğrencilerin sayısında artış olduğu gözlemlenmiştir. Gelecek yıllarda devam ederek büyük rakamlara ulaşacağı beklenmektedir.

İçinde bulunduğumuz yüzyılda teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler ile birlikte eğitim teknolojilerinde, bilgi birikiminde ve bilgiye erişimde yaşanan inanılmaz hızlı gelişmeler neticesinde artık insanlar bilgiye daha hızlı ve kolay bir şekilde ulaşabilme imkanına sahip olarak; kişisel ve hayat boyu öğrenme yeteneklerini kullanan birer bağımsız öğrenen bireyler haline gelmişlerdir.

Eğitimde kullanılmaya başlanan bilgisayar, tablet, akıllı telefonlar gibi teknolojik araçların bilgiye erişme konusunda sağladığı yarar ve kolaylıklar dikkat çekmiştir. Bunun neticesinde günümüzde artan eğitim talebini karşılayabilme, daha büyük topluluklara eğitim hizmeti sunabilme, çeşitli nedenlerden dolayı okullara devam edemeyen öğrenenlere eğitim hizmeti sağlayabilme gibi birçok sebepten ötürü bir arayışa gidilmiş; bunun neticesinde de çevrimiçi eğitim, internet tabanlı öğrenme, uzaktan eğitim gibi farklı eğitim şekilleri ortaya çıkmıştır (Yalın, 2005).

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşadıkları sorunların incelenmesidir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Pandemi dönemine girilmesi nedeniyle uzaktan eğitimin önemi bir kat daha artmıştır. Öğretmenlerin teknolojik yetkinliklerini artırarak kendilerini uzaktan eğitime hazırlamaları ve öğrencilere daha verimli ders anlatmaları elzem bir duruma haline gelmiştir. Araştırmadan sağlıklı sonuçlar alabilmek için, öğretmenlerden fikirler alınmıştır. Bu değerlendirme neticesinde elde edilen verilerle uzaktan eğitimde yaşadıkları sorunların tespitinin sağlanması amaçlanmıştır.

1.4.Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. Bu araştırma, 2021-2022 Eğitim ve Öğretim yılında Batman ili Kozluk ilçesindeki okullarda görev yapan öğretmenlerle sınırlandırılmıştır.
2. Bilgi toplamak için hazırlanan görüşme formundaki sorular ile sınırlandırılmıştır.

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Uzaktan Eğitimin Tanımı

Uzaktan eğitim; zaman ve mekan sınırlarının olmadığı, öğrenen ve öğretmenin kuruma gelmeden var olan teknoloji sayesinde hayali bir şekilde oluşturulan ortamlarda görüntülü

ve sesli olarak ders konularının işlendiği ve öğrenenlerin isteği zaman diliminde daha önceden anlatılanları dersleri tekrar izleyebileceği, hızla gelişen bir eğitim sistemi olarak tanımlanabilir.

Hızal (1983), Uzaktan eğitim, klasik eğitimin sahip olduğu zaman, mekân, yaş, amaç, yöntem gibi sınırlılıklardan bağımsız olarak, kitle iletişim programları, özel hazırlanmış yazılı kaynaklar ve kısa süreli yüz yüze öğretimin bir sistem bütünlüğü içerisinde kullanılması ile gerçekleştirilen bir eğitim metodudur (Hızal, 1983: 122).

2.1.1.Uzaktan Eğitim Çeşitleri

Uzaktan eğitim çeşitleri genel olarak ikiye ayrılmaktadır. Bunlar eş zamanlı (senkron) ve ayrı zamanlı (asenkron) eğitim sistemleridir.

Eş zamanlı eğitim sistemi, öğreticilerin ile öğrenenlerin çeşitli yollarla bir araya geldikleri internet tabanlı derslikler olarak tanımlanabilir. Senkron eğitimde sesli, yazılı ve görüntülü iletişim imkânı bulunmaktadır. Asenkron eğitim ise öğrenen ve öğreticinin aynı zaman diliminde aynı mekanda olmasalar bile ileti duvarları, e-mail veya forum gibi çevrimiçi ortamlarda iletişim kurabildikleri bir uzaktan eğitim çeşididir (Akçay ve Gökçearslan, 2016: 1983).

2.2.Uzaktan Eğitimin Avantajları

İletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmelerden sonra uzaktan eğitimin hızlıca gelişip yaygınlaştığı görülmektedir. Uzaktan eğitim sahip olduğu avantajlardan dolayı hızlı bir şekilde yaygınlaşmıştır. Gerçekleştirilen araştırmalarda uzaktan eğitimin;

- Planlanabilen dizgesel bir eğitim olması,
- Merkezinde öğrencinin olması,
- Mekân ve zaman sınırının olmaması,
- Maliyetin ve verimliliğin ön planda olması

gibi özellikleri ön plana çıkmaktadır.

2.3.Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar ve Bunların Eğitim Sürecine Yansıması

EBA sistemi sınıf öğretmenleri tarafından değerlendirildiğinde, öğretmenlerin sistemin içeriğinin ve alt yapısının yeterli olduğu ancak bu sistemin yanı sıra farklı uzaktan eğitim uygulamalarının da kullanıldığı ifade edilmektedir. Katılımcı öğretmenler, görev yaptıkları okulun çevresinin sosyo-ekonomik durumu doğrultusunda öğrencilerin teknolojik bağlamda donanımlarının yeterli düzeyde olmadığını ve bu çocukların uzaktan eğitim sürecinden verimli bir şekilde faydalanabilmeleri için desteklenmeleri gerektiğini ifade etmektedirler.

Yılmaz ve arkadaşlarının araştırmasına göre, covid-19 salgını sürecinde bir çok ülke internet alt yapısından faydalanarak online eğitim yapmış, bir çoğu da televizyon programlarını kullanarak online eğitime devam etmişlerdir (Yılmaz vd., 2020, s. 7-8). Ancak uzaktan eğitim ile verilen canlı derslere katılım oranı oldukça düşük ve yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fidan (2020, s. 34) da online eğitim sürecinde çocukların rahat davranışlar sergilemelerinden bahsetmektedir. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin başarı düzeylerinin öğretmenleri tarafından ölçme değerlendirmelerinin yapılamadığı sonucuna varılmıştır. Bu duruma Çakın ve Akyavuz (2020, s.181) öğrenenlerin öğrenmeleri konusunda yaşadıkları sorunlara da yer vermiştir. Sınıf

öğretmenlerinin görev yaptıkları okulun teknolojik alt yapısının ihtiyaca cevap vermeyişi şeklinde değerlendirilmiştir. Her ne kadar öğretmenlerin kişisel bilgisayarları var olsa da bazı öğretmenlerin kişisel bilgisayarları bulunmamaktadır. Kantos, teknolojik alt yapı eksikliği yaşayan öğrenciler ile iletişim sorunlarının yaşandığını dile getirmiştir (Kantos, 2020, s. 77). Sınıf öğretmenleri üniversiteden mezun olurken öğrencilere uzaktan eğitim verilmesi konusunda herhangi bir bilgi ve beceri kazanmadıkları sonucuna varılmaktadır.

Salgın sürecinde eğitimcilerin, uzaktan eğitim de (EBA/ZOOM) yaşadıkları en büyük sorun alt yapı eksikliği ve bağlantı sorunlarıdır. Öğretmenler uzaktan eğitim yaparken eğitim portalı yada programlarda, öğretmenler internet hızının yavaş olduğunu, eğitim portalına girişlerde aşırı yüklenmelere nedeniyle ciddi sorunlar yaşadıklarını, ayrıca öğrencilerin hepsinin internet veya bilgisayar gibi materyallere sahip olamayışları ve bunlara erişim konusunda sorunların olduğu görüşünü bildirmektedirler.

Bayburtlu (2020) tarafından salgın sürecinde branşı Türkçe olan öğretmenlerin görüşlerine yönelik yapılan çalışma da EBA bağlantı sorunlarından kaynaklı ve öğrencilerin birçoğunda bilgisayar, tablet ve akıllı telefonların olmamasından dolayı canlı derslere katılamadığı ortaya konulmuştur.

Saygı (2020) uzaktan eğitim döneminde ilkokullarda görevli olan öğretmenlerinin yaşadığı sorunlara yönelik gerçekleştirdiği çalışmada, öğretmenlerin ölçme, değerlendirme uygulamalarında zorlandıklarını tespit etmiştir. Katılımcılara kurum yöneticilerinin tutumları sorulduğunda, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun, kurum yöneticilerinin gerekli kararları almayı bilen lider özelliklerine sahip olan yöneticiler olduğu yönündedir.

2.4.İlgili Araştırmalar

Uzaktan eğitim; zaman ve mekan sınırlarının olmadığı, öğrenen ve öğretmenin kuruma gelmeden var olan teknoloji sayesinde hayali bir şekilde oluşturulan ortamlarda görüntülü ve sesli olarak ders konularının işlendiği ve öğrenenlerin isteği zaman diliminde daha önceden anlatılanları dersleri tekrar izleyebileceği, hızla gelişen bir eğitim sistemi olarak tanımlanabilir.

Uzaktan eğitim konusunda yapılan araştırmalarda, 1980 yıllarından bu yana uzaktan eğitim alanında yapılan çalışmalar konusunda birçok değerlendirme yapıldığı görülmektedir. Bu değerlendirmenin sonuçlarına göre, uzaktan eğitimde öğrenci desteği, öğretim tasarımı, eğitim teknolojileri vb. temel araştırma konuları olarak kabul edilmektedir (Zawacki-Richter, 2009).

Bernard (2004) 1985-2002 yılları arasında 232 uzaktan eğitim çalışmasını inceleyerek bir meta-analiz çalışması yürütmüştür. Araştırma sonucunda, uzaktan eğitim alanında kullanılan nicel yöntemler düşük kalitede oluşmuş ve deneysel kontrol, katılımcıların rastgele seçilmesi, katılımcıların uygun koşullar altında değerlendirilmesi, yapılan değerlendirmenin geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış değerlemelere yer verilmiş, öğrenci ve öğretmen tutumlarına yer verilmiştir (AnglinAnglin ve Morrison, 2000; Perraton, 2000)

3.YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde yaşadığı sorunlarla ilgili görüşlerini ayrıntılı biçimde ve farklı yönleri ile ortaya koyarak betimlemek ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmak için nitel araştırma tekniklerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Batman ili Kozluk ilçesinde görev yapan 7 erkek, 5 kadın toplam 12 öğretmen oluşturmaktadır.

Tablo 3. 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Değişkenleri

Cinsiyet	Medeni Durumu	Kıdem	Öğrenim Durumu
Kadın	Evli	6 Yıl	Lisans
Erkek	Evli	8 Yıl	Lisans
Kadın	Bekar	7 Yıl	Lisans
Erkek	Bekar	3 Yıl	Lisans
Erkek	Evli	5 Yıl	Lisans
Kadın	Evli	4 Yıl	Lisans
Erkek	Bekar	4 Yıl	Lisans
Erkek	Bekar	3 Yıl	Lisans
Kadın	Evli	6 Yıl	Lisans
Erkek	Evli	12 Yıl	Lisans
Kadın	Bekar	3Yıl	Lisans
Erkek	Evli	6 Yıl	Lisans

3.3.Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Çalışmada bilgi toplama aşamasında, uzman görüşüne başvurularak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun oluşturulması sırasında literatür taranarak görüşme soruları hazırlanmıştır. Araştırma sürecinde hazırlanmış olan görüşme formu 12 öğretmene uygulanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Bilgiler 2021-2022 eğitim öğretim yılı Mayıs ayında katılımcılarla yüz yüze görüşmeler yapılarak elde edilmiştir. Katılımcılara konu hakkında kısa bir bilgilendirme yapılmış ve kişisel verilerin yapılan araştırmada yer almayacağı, isim ve kayıtların gizli kalacağı gibi bilgiler verilerek katılımcıların kendilerini rahat hissedebilecekleri ortam oluşturulmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada betimsel analiz yöntemi kullanılacaktır. Görüşülen bireylerden doğrudan alıntılara yer vermek ve bunlardan yola çıkarak sonuçları açıklamak geçerlilik için önemlidir (Yıldırım & Şimsek, 2006: 255). Çalışmada verilerin yorumlanmasında katılımcı görüşlerinden yapılan alıntılara yer almıştır.

4.BULGULAR VE YORUM

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde yaşadıkları sorunlarının öğrenilmesi amacıyla “Öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde yaşadıkları sorunlar nelerdir ?” sorusu yöneltmiştir.

Tablo 4.1.Öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde yaşadıkları sorunlara dayalı olarak ortaya çıkan temalar ve kodlar

Temalar	Kodlar	f
Eğitim-öğretim sorunları	Derslere katılımın az olması	8
	Velilerin ilgisiz davranması	6
	Kırsaldaki öğrenciye ulaşamama	5
	Ölçme- değerlendirmenin zorlaşması	3
Teknik Sorunlar	Teknolojik alt yapı eksikliği	10
	Ders sürelerinin kısa olması	4
	MEB' in süreci planlı yürütmemesi	3

Tablo 4.1'de Öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde yaşadıkları sorunlar nelerdir ? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Görüşler Eğitim-öğretim sorunları ve Teknik Sorunlar olmak üzere iki tema olarak belirlenmiştir. Eğitim-öğretim sorunları temasında tespit edilen ilk sorun ‘‘Derslere katılımın az olması’’ olduğu tespit edilmiştir. Bu sorunu ‘‘ Velilerin ilgisizliği, Kırsaldaki öğrenciye ulaşamama, Ölçme-değerlendirmenin zorlaşması ‘‘ sorunlarının olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

* Sisteme bağlandığım ilk zamanlar karşımda hiç öğrenci göremedim ve bu durum canımı iyice sıkmaya başladı ve moral motivasyonumu iyice kaybettim. Her ders başlamadan 1 gün önce ve ders başlamadan 5-10 dakika önce velileri aramama rağmen derslere katılım sağlanmadı.30 kişilik sınıftan bağlanan en fazla 3 öğrenci vardı.Zaman ilerledikçe eba dışındaki kaynaklara yöneldik ama kırsal kesimde değişen hiçbir şey olmadı ve katılım sadece 3-5 öğrenci ile sınırlı kaldı.

* Canlı derslere katılamayan öğrencilerin olması bizi zaman zaman kaygı ve strese soktu.

* Velilerin uzaktan eğitime gerekli özeni göstermemesi ve çoğu zaman ilgisiz davranması gibi nedenlerden dolayı dersleri hiçbir zaman istediğimiz gibi işleyemedik.

* Veliler ile iletişim sağladığımda ise dersin çok önemli olmadığı ve internet paketini gereksiz bitirmek istemiyoruz benzeri cevaplar alıyorduk.

* Özellikle kırsal kesimde görev yapan öğretmenlerin yeterli sayıda öğrenciye ulaşamaması en büyük sorunlardandır.

* Özellikle kırsal bölgelerde öğrenciye ulaşamamadan dolayı katılım oldukça kısıtlı olmuştur. Kırsal bölgenin diğer dezavantajı ise uzaktan eğitimde gerekli olan internet alt yapısının yeterli olmaması ve sık sık kesintiler yaşanmasıdır.

* Ölçme ve değerlendirme yapılamaması gibi sorunlarla karşı karşıya kaldık.

* Uzaktan eğitim sürecinde ölçme değerlendirme yapamamamız öğrencide aşırı rahatlık meydana getirmiş ve öğrenci derslere çalışmamaya başlamıştır.

Teknik Nedenler Temasında ise 3 ana sorun tespit edilmiştir. ‘‘Teknolojik alt yapı eksikliği’’ bu temada en çok dile getirilen sorun olarak ön plana çıkmıştır. Bu sorunu ‘‘ Ders sürelerinin kısa olması, MEB' in süreci planlı yürütmemesi ‘‘ gibi sorunlar takip etmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir.

* Öğretmenlerin yaşadığı sıkıntıların başında öğrencilerin teknolojik bakımdan yetersiz olmaları, sistemden kaynaklanan sıkıntılar ve internet bağlantısının sık sık kopması yer almaktadır.

* Ders saatlerinin 30 dakika ile sınırlandırılması da kazanımlarının yetiştirilmesine engel oluyordu.

* MEB tarafından herhangi bir bilgilendirme ve hazırlık yapılmadan günlük alınan kararlardan dolayı sürekli neyi nasıl yapacağımızı bilememek bizleri iyice yıprattı.

* MEB tarafından günü birlik değişen kararların verilmesinden dolayı süreç sancılı geçmiştir.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde yaşadıkları sorunların öğrenilmesi amacıyla “bu sorunların eğitim öğretime yansımaları nasıl olmuştur ?” sorusu yöneltilmiştir.

Tablo 4. 2. Bu sorunların eğitim öğretime yansımaları nasıl olmuştur ? Sorusuna verilen yanıtlar.

Temalar	Kodlar	f
Eğitim açısından yansımalar	Ciddi öğrenme kayıplarının oluşması	10
	Öğrenciler arası seviye farklılığının artması	7
	Okuma yazma sürecinde meydana gelen aksamalar	4
	Okul Kültürüne uyumda zorlanma	3
Bireysel yansımalar	Teknoloji bağımlısı olma	9
	Dikkat dağınıklığının artması	4
	Motivasyon sorunlarının baş göstermesi	2

Tablo 4.2’de Bu sorunların eğitim-öğretim sürecine yansımaları nasıl olmuştur? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Görüşler Eğitim açısından yansımalar ve Bireysel yansımalar olmak üzere iki tema olarak belirlenmiştir. Eğitim açısından yansımalar temasında tespit edilen ilk sorun ”Ciddi öğrenme kayıplarının oluşması” olduğu tespit edilmiştir. Bu sorunu “Öğrenciler arası seviye farklılığının artması Okuma yazma sürecinde meydana gelen aksamalar, Okul Kültürüne uyumda zorlanma” sorunlarının olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir.

* Bu sorun eğitim öğretim sürecini olumsuz yönde etkilemiş ve belki de telafisi hiçbir zaman yapılamayacak öğrenme kayıplarına yol açmıştır.

* Her hangi bir şey yapmayı canlı derslere katılmayan öğrencilerde ciddi anlamda öğrenme kayıpları oluştu.

* Bırakın bölgeler arasında farkın oluşmasına sınıfta bile birbirinden farklı seviyeler oluştu. Dolayısıyla sınıflar gruplara ayrılmak zorunda kalındı. Seviye veya başarı gruplarına göre ek çalışmalar yapılmak zorunda kalındı.

* Özellikle 1.sınıflar ve 2.sınıflar büyük öğrenme kayıpları yaşadı. Tam olarak okuma yazma ve okuduğunu anlama yeteneğini kazanamadı.

* Yüz yüze eğitim başladığın da, öğrencilerin okul kültürüne uyumda zorlandıklarını, akranlarıyla sosyal ilişkileri kurmakta bocaladıklarını gözlemledim.

* Bireysel yansımalar Temasında ise 3temel sorun ön plana çıkmıştır.“Teknoloji bağımlısı olma ” bu temada en çok dile getirilen sorun olarak ön plana çıkmıştır. Bu

sorunu ‘‘Dikkat dağınıklığıının artması, Motivasyon sorunlarının baş göstermesi’’ gibi sorunlar takip etmiştir.

* Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir.

* Öğrencilerde internet ve bilgisayar bağımlılığı arttığı için yüz yüze eğitime tekrar alışmakta zorlandılar.

* Uzaktan eğitim döneminde internet ve bilgisayarlarda derse katılan öğrencilerde dikkat dağınıklığı yaşanmış ve derslere odaklanamamışlardır.

* Konu eksikleri olanlar konuları anlamakta zorlanıyor. Bu durum motivasyonlarının düşmesine sebep oluyor.

* Uzaktan eğitim sürecinde verimsiz bir işleyiş hakim olmuş bu durum aynı zamanda öğretme ve öğrenme motivasyonunu oldukça düşürmüştür.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde yaşadıkları sorunları nasıl çözdüklerini anlamak amacıyla ‘‘Uzaktan eğitim döneminde yaşadıkları sorunları nasıl çözmüşlerdir ?’’ sorusu yöneltmiştir.

Tablo4.3.Öğretmenler uzaktan eğitim döneminde yaşadıkları sorunları nasıl çözmüşlerdir? Sorusuna verilen yanıtlar.

Temalar	Kodlar	f
Eğitim Öğretim Faaliyetleri	Telafi eğitimlerini arttırma	6
	Canlı derslere katılmayan öğrencilere ödev gönderme	5
	Canlı ders süresini ve EBA’yı etkin kullanma	3
Rehberlik Faaliyetleri	Velilerle sürekli etkileşim halinde olma	7
	Öğrencilere psikolojik destekte bulunma	5
	Ev ziyaretleri yapma	3

Tablo 4.3’de Öğretmenler uzaktan eğitimde yaşadıkları sorunları nasıl çözmüşlerdir? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Görüşler Eğitim Öğretim Faaliyetleri ve Rehberlik Faaliyetleri olmak üzere iki tema olarak belirlenmiştir. Eğitim Öğretim Faaliyetleri temasında tespit edilen ilk çözüm yolu ‘‘Telafi eğitimlerini arttırma’’ olduğu tespit edilmiştir. Bu çözümü ‘‘Canlı derslere katılmayan öğrencilere ödev gönderme, Canlı ders süresini ve EBA’yı etkin kullanma’’ sorunlarının olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

* Yüz yüze eğitime geçtiğimizde telafi eğitimlerimizi arttırarak öğrenme kayıplarının önüne geçmeye çalıştık.

* Uzaktan eğitim dönemi bittikten sonra telafi eğitimleri yaparak çocukların öğrenemedikleri konuların öğrenmesini sağladık.

* Öğrencilerle birebir iletişim kurarak en azından telefonla ödevler verdik. Yeri geldi telefonla sürekli iletişim halinde yeri geldi eve çalışma kağıdı bırakarak çözmeye çalıştık.

* Hiçbir şekilde çevrim içi olarak ulaşamadığımız öğrencilere çalışma kağıtları hazırlayıp onlara ulaştırmaya çalıştılar.

* Ders sürelerini uzun tutarak velilere ve öğrencilere gerekli telkinlerde bulunduk. Eba da sürekli ödevler ve çalışma sayfaları yükledik.

* Canlı ders sürelerini mümkün olduğunca uzun tutarak ve Eba da interaktif çalışma sayfaları yükleyerek öğrencilerin dikkatini çekmeye çalıştım.

Rehberlik Faaliyetleri Temasında ise 3temelçözüm yolu ön plana çıkmıştır.“Velilerle sürekli etkileşim halinde olma” bu temada en çok dile getirilen çözüm yolu olarak ön plana çıkmıştır. Bu çözümü “Öğrencilere psikolojik destekte bulunma, Ev ziyaretleri yapma ” gibi çözüm yolları takip etmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir.

* Bu süreçte öğretmenler öncelikle çevrim içi ders yapacakları platformları öğrendiklerinden sonra velilerle iletişim kurmaya çalıştılar.

* Öğrencilerin derslere devamını sağlamak, teknik sorunları aşmak, internet alt yapısını güçlendirmek için velilerle iletişim sağlamışlardır.

* Belli aralıklarla okul idaremiz ve Rehber öğretmenimiz ile aile ziyaretleri yaparak veli ve öğrencilerimize gerekli bilgilendirmeleri ve psikolojik desteği vermeye çalıştık.

* Gerek uzaktan eğitim döneminde gerekse yüz yüze eğitime geçtiğimiz dönemlerde öğrencilerimize gerekli psikolojik destek amaçlı çalışmalar yürüttük.

* Hiçbir şekilde çevrim içi olarak ulaşamadığımız öğrencilere çalışma kağıtları hazırlayıp evlerine giderek onlara ulaştırmaya çalıştılar.

* Özellikle sosyoekonomik düzeyi düşük olan kenar mahalle de öğretmen olunca bütün öğrencilerin teknik araç gereçleri olmadığı için sürece hepsini dahil edemedik. Bu öğrencileri de görüntülü aramalarla ve ev ziyaretlerini gerçekleştirerek sürece dahil etmeye çalıştık.

Görüşmede katılımcılara“Sürece ilişkin genel değerlendirmeleriniz nedir ?“ Sorusu sorulmuştur.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemi sürecine ilişkin genel değerlendirmelerini anlamak amacıyla “Sürece ilişkin genel değerlendirmeleriniz nedir ?” sorusu yöneltilmiştir.

Tablo 4. 4.Sürece ilişkin genel değerlendirmeleriniz nedir? Sorusuna verilen yanıtlar

Temalar	Kodlar	f
Kişisel Etkiler	Teknoloji bağımlılığı yaratma	4
	Eğitim öğretimde ciddi gerilemeler yaşanma	1
	Öğretmenin yıpranması	1
	Davranış bozukluğu oluşturma	1
Toplumsal Etkiler	Fırsat eşitsizliğine sebep olma	2
	Kişiler arası güven sorununun oluşması	2
	Fırsatçılığın baş göstermesi	2

Tablo 4.4’de “Sürece ilişkin genel değerlendirmeleriniz nedir?” Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Görüşler Kişisel Etkiler ve Toplumsal Etkiler olmak üzere iki tema olarak belirlenmiştir. Kişisel Etkiler temasında tespit edilen ilk değerlendirme ”Teknoloji bağımlılığı yaratma“ olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlendirmeyi” Eğitim öğretimde ciddi gerilemeler yaşanma, Öğretmenin yıpranması, Davranış bozukluğu oluşturma“ değerlendirmelerinin olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

* Uzaktan eğitimle beraber öğrencilerde bilgisayar bağımlılığı ve buna bağlı olarak dijital oyunlara bağlılık arttı. Bu durum çocukların eğitim öğretimden uzaklaşmasına neden oldu

* Uzaktan eğitim yüzünden öğrenciler ciddi bir oranda teknoloji bağımlısı oldular.

* Öğrencilerde ciddi anlamda ve hayatları boyunca eksikliğini hissedecekleri öğrenme kayıpları meydana gelmiş ve bu durum eğitim öğretimde gerilemelere neden olmuştur.

* Özellikle ara sınıf öğrencileri yaklaşık 2 yıl gibi bir süreyi tam olarak görmedikleri ve bir üst sınıfa geçtikleri için öğrenme kayıpları ile beraber ciddi anlamda gerilemeler yaşamışlardır.

* Öğretmenler hem psikolojik hem de mental açıdan çok yıpranmışlardır. Bütün bu sorunların beraberinde bir de günlük alınan ve tam olarak ne demek istediğini anlamadığımız yönerge ve kararlar bizleri iyice yıpratmıştır.

* Öğretmenlerin bilgisayar başında, ekran karşısında fazla zaman geçirmesi çeşitli sağlık sorunları yaşamasına neden olmuştur. Yaşanan bu sıkıntılar uzaktan eğitimde öğretmeni yıpratmış ve verimi düşürmüştür.

* Toplumsal Etkiler Temasında ise 3 temel değerlendirme ön plana çıkmıştır. “Fırsat eşitsizliğine sebep olma” bu temada en çok dile getirilen değerlendirme olarak ön plana çıkmıştır. Bu değerlendirmeyi “Kişisel arası güven sorununun oluşması, Fırsatçılığın baş göstermesi “ gibi değerlendirmeler takip etmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir.

* İmkani olup her türlü desteği alan öğrenci ile kırsal kesimde hiçbir teknolojik araca ulaşamayan öğrenci arasında eşitsizliklerin yaşanmasına neden olmuştur.

* Uzaktan eğitime sınırlı sayıda öğrencinin katılması fırsat eşitliğine aykırı bir durum teşkil etmiştir.

* Kırsal kesimde olup evinde bilgisayar, tablet ve interneti olmayan öğrenciler bu süreçten hiçbir şekilde verimli olarak yararlanamadı. Fırsat eşitsizliğinden dolayı eğitim anlamında akranları ile aralarını açmaya başladı.

* Öğretmen ve okul idareleri arasında büyük güven sorunları yaşanmasına sebep olmuştur.

* Canlı dersleri yapma konusunda okul idarelerinin sürekli olarak canlı derslere katılarak veya çeşitli sebeplerle beyan formu istemelerinden dolayı öğretmen ve okul idareleri arasında güven problemlerinin yaşanmasına sebebiyet vermiştir.

* Canlı derslere ara ara ve hatta katılmayan öğrenci velilerinin öğretmeni ders başlatmamakla itham etmeleri ve okul idaresinin canlı dersleri takip etmeleri gibi nedenlerden dolayı süreç boyunca güven probleminin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

* Salgının bize gösterdiği bir acı gerçek daha ne yazık ki bu tür kriz durumlarında ülkemizde fazlası ile yaygınlaşan fırsatçılık idi. Salgın ile birlikte uzaktan eğitim nedeniyle talep patlaması yapan tablet/bilgisayar ve internet tarifelerinde fahiş fiyat artışları olmuştur. Ve bu bunlara ulaşmak isteyen öğretmen ve velilerin karşısına büyük bir sorun olarak çıkmıştır.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve tartışma

Araştırma çalışmasına katılan öğretmenlerin görüşlerine dayanarak elde edilen ilgiler şu şekildedir;

Araştırmada “Öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşadıkları sorunlar nelerdir? Sorusu sorulduğunda “Derslere katılımın az olması” cevabının yoğun olarak verildiği görülmektedir. Buna göre uzaktan eğitim sürecinde yaşanan en büyük sorun internet ulaşımının ve alt yapının yetersiz olması nedeni ile katılımı yeterince sağlayamamak olmuştur.

Araştırmada “Bu sorunların eğitim-öğretim sürecine yansımaları nasıl olmuştur? Sorusu sorulduğunda “Ciddi Öğrenme kayıplarının oluşması” cevabının çoğunluk olarak verildiği görülmektedir. Buna göre bu sorunların eğitim-öğretim sürecine yansımaları ciddi öğrenme kayıplarının oluşması şeklinde gerçekleşmiştir.

Araştırmada “Öğretmenler uzaktan eğitimde yaşadıkları sorunları nasıl çözmüşlerdir? Sorusu sorulduğunda “Telafi eğitimleri attırmak” yanıtının yoğun olarak verildiği görülmüştür. Buna göre ise bu süreçte yaşanan bazı sorunların çözümünü telafi eğitimler yaparak çözüldüğü anlaşılmaktadır.

Araştırmada “Sürece ilişkin genel değerlendirmeleriniz nedir? Sorusu sorulduğunda katılımcıların tamamının “Teknoloji bağımlısı olma ve ciddi öğrenme kayıplarının oluşması” yanıtını verdikleri görülmektedir. Buna göre yaşanan bu süreç eğitim-öğretimde olumsuz etkiler yaratmış ve iyi izler bırakmamıştır.

5.2. Öneriler

Bakanlığın salgın gibi ülkenin eğitim sistemini olumsuz etkileyecek olaylar durumunda yapılması gerekenler ile ilgili bir yol haritası planlanmalıdır. Başta öğretmenler olmak üzere tüm eğitim çalışanlarına konu ile ilgili hizmet içi eğitimler verilmelidir. Pandemi ve sonraki süreç için öğrencilere psikolojik destek için çalışma programları yürütülmelidir. Okulun bilgisayar ve internet alt yapısı güçlendirilmelidir. Maddi imkanı yetersiz öğrencilere bilgisayar ve internet desteğinde bulunulmalıdır. Öğrenme kayıplarını önüne geçmek için telafi eğitimleri yürütülmelidir.

KAYNAKÇA

- 1.Akçay, S. ve Gökçearsan, A. (2015). Grafik Tasarım Dersinde Uzaktan Eğitim Yönteminin Kullanımına Yönelik Bir Uygulama ve Öğrenci Algıları, Gazi Üniversitesi Örneği, Kastamonu Eğitim Dergisi, 24(4), 1983-2004.
- 2.Bayburtlu, Y. S. (2020). Covid-19pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen görüşlerine göre türkçe eğitimi. Electronic Turkish Studies, 15(4), 131-151. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44460>
- 3.Fidan, M., (2020) , Covid-19 belirsizliğinde eğitim: ilkokulda zorunlu uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri, Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi, 24-43
- 4.Hızal, A. (1983). Distance Learning Processesand Written Materials, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- 5.İşman, A. (2011). Uzaktan Eğitim, 4.Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- 6.Kantos, Z., E. (2020), Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim İle İlgili Düşünceleri, Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi - Sosyal ve Eğitim Bilimleri- Asos Yayınları, Hattuşa, Çorum
- 7.Keegan, D. 1986. *Thefoundations of distanceeducation*. London: Croom Helm.
8. Perraton, H. (2000), “A TheoryforDistanceEducation” Prospects XI, 1.
9. Saygı, H. (2021). Covid-19pandemi uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd), 7(2), 109-129. <https://doi.org/10.51948/auad.841632>
- 10.Şahin, M. C. ve Schreglmann, S. (2012). BÖTE bölümü öğretmen adaylarının bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanma düzeyleri: Çukurova üniversitesi örneği. *Abant İzzet Baysal Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 247-258.
- 11.Tan, Ş. (2006). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*(10. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- 12.Yalın, H. İ. (2005). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- 13.Yılmaz, E., Mutlu, H., Güner, B., Doğanay, G., Yılmaz, D., (2020), Veli Algısına Göre Pandemi Dönemi Uzaktan Eğitimin Niteliği, Palet Yayınları, Konya. (WHO),